

**MAGYARORSZÁG TELJESÍTMÉNYE A
LISSZABONI STRATÉGIA KERETÉBEN KÖZÉP-
ÉS KELET-EURÓPAI ÖSSZEHAISONLÍTÁSBAN**

Bató Márk

Vélemény No 32.

2008. február 13.

MAGYARORSZÁG TELJESÍTMÉNYE A LISSZABONI STRATÉGIA KERETÉBEN KÖZÉP- ÉS KELET-EURÓPAI ÖSSZEHASONLÍTÁSBAN

Bató Márk

Céginformáció

Az ICEG European Center független gazdaságkutató intézet, amely Kelet- és Közép-Európa gazdasági folyamatait elemzi. Tudományos kutatásokat folytat, elemzéseket és előrejelzéseket készít, továbbá tanácsadással és rendezvények szervezésével foglalkozik. Tagja számos nemzetközi kutatási hálózatnak, illetve több hálózatot maga koordinál. További információt az intézet honlapján olvashat: www.icegec.hu.

Kapcsolat

ICEG European Center, 1118 Budapest, Dayka Gábor u. 6/B. Tel.: (1) 248 1160. Fax: (1) 319 0628. E-mail: office@icegec.hu.

I. BEVEZETÉS	1
II. A KÖZÉP- ÉS KELET-EURÓPAI TAGÁLLAMOK TELJESÍTMÉNYE A LISSZABONI STRATÉGIA TERÉN.....	2
II.1. AJÁNLÁSOK BEAVATKOZÁSI TERÜLETEK SZERINT.....	3
II.2. AJÁNLÁSOK TAGÁLLAMOK SZERINT	4
II.3. LEGUTÓBBI FEJLEMÉNYEK, TRENDEK	7
III. MAGYARORSZÁG TELJESÍTMÉNYE.....	7
III.1. STRUKTURÁLIS INDIKÁTOROK	8
III.2. ÁLTALÁNOS ÉRTÉKELÉS	8
III.3. MAKROGAZDASÁG	9
III.4. MIKROGAZDASÁGI POLITIKÁK.....	10
III.5. FOGLALKOZTATÁSI POLITIKÁK.....	10
IV. ÖSSZEGZÉS	11

I. Bevezetés

Az Európai Unió 2000 márciusában indította el lisszaboni stratégiáját a gazdaság dinamizálása és a versenyképesség javítása érdekében. Az első időszak (2000-2005) legfontosabb tapasztalata szerint: a hatékony koordinációs mechanizmus hiánya akadályozta, hogy a közösségi illetve tagállami szinten tett erőfeszítések összhangban, egymást erősítő módon érvényesüljenek. E tapasztalatok alapján 2005-ben új koordinációs mechanizmus került bevezetésre. Három éves ciklusokra bontották fel a stratégiát, melyek kezdetén a Közösség és minden egyes tagállam reform programot készít. A reform programok végrehajtásáról évenként végrehajtási jelentést kell benyújtani. A tagállamok reform programját és végrehajtási jelentését a Bizottság értékeli, és ajánlásokat fogalmaz meg az egyes országok számára a következő időszakra. A teljesítmények mérésére tizennégy strukturális indikátort választottak ki. A Közösség azt várja az új típusú politikai koordinációtól, hogy segítsen kiaknázni a nagy és egységes európai gazdasági övezet által kínált lehetőségeket.

2006-ban az Európai Tanács négy területet emelt ki és helyezett a lisszaboni stratégia fókuszába: kutatás-fejlesztés, üzleti környezet, energia politika, foglalkoztatás. A Közösség a makrogazdasági folyamatok egyensúlyát és fenntarthatóságát a versenyképesség legfontosabb előfeltételeként kezeli. Ez az előfeltétel, valamint a fent említett prioritások tükröződnek az ajánlásokban is. A közép- és kelet-európai országok számára megfogalmazott ajánlások három fő csoportba sorolhatók:

- Makró feltételek (restriktív fiskális politika, fenntarthatóság)
- Prioritási területekhez kapcsolódó ajánlások (K+F, üzleti környezet, hálózatos iparágak, flexicurity¹)
- Adminisztratív kapacitások.

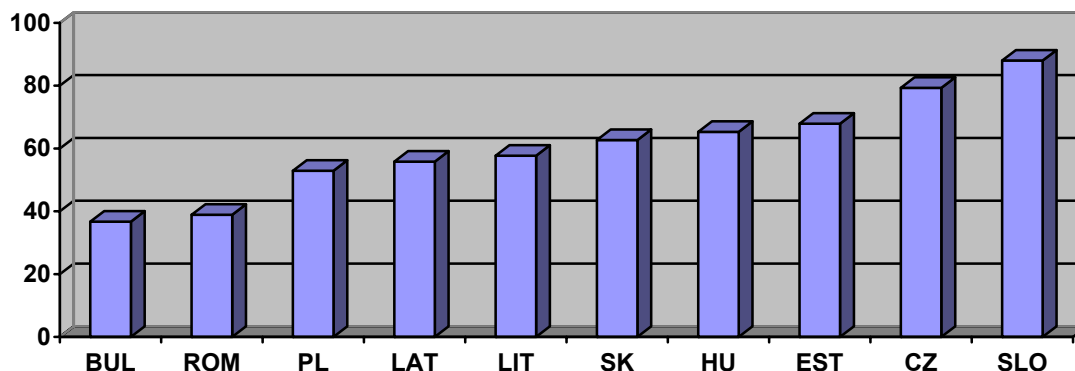
II. A közép- és kelet-európai tagállamok teljesítménye a lisszaboni stratégia terén

A tanulmány második fejezete összehasonlítja a tíz új közép- és kelet-európai tagállam értékelését. Az összehasonlítás kiemelten fontos üzenetét képezik a tagállamok számára megfogalmazott ország-specifikus ajánlások, melyek az egyes tagállamok előtt álló legsürgetőbb feladatokat összegzik. Az ajánlások tárgyalására az érintett gazdaságok jelenlegi helyzetének összehasonlítását követően kerítünk sort. Az első rész végére megkapjuk a vizsgált régió ún. versenyképességi térképét, amely beazonosítja az egyes országok versenyképességi pozícióját és az előttük álló legfontosabb feladatokat.

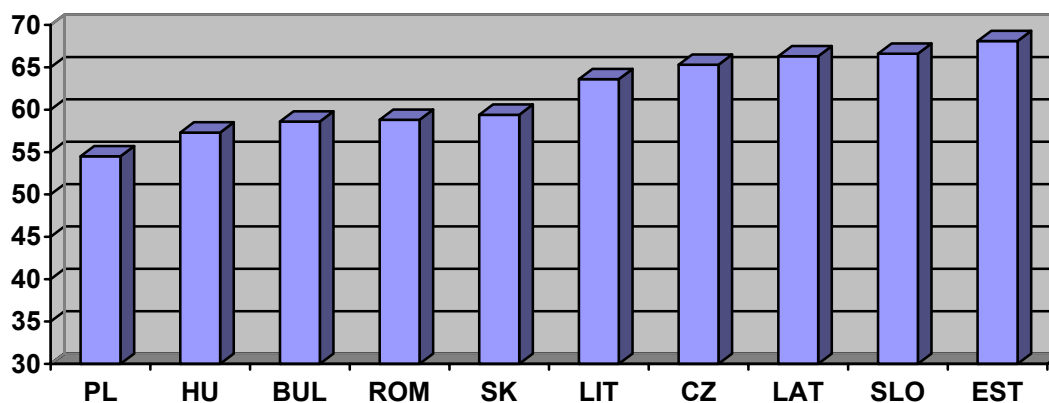
¹ Flexicurity: flexibility and security (Rugalmasság és biztonság megteremtése a munkaerőpiacon.)

ÁBRA 1. GDP/fő (PPS, EU27 = 100)

Forrás: Európai Bizottság.

ÁBRA 2. Foglalkoztatottság (%)

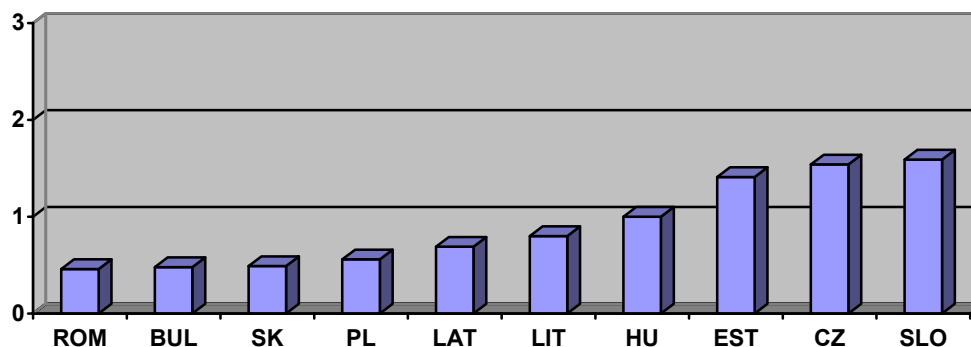

Forrás: Európai Bizottság.

II.1. Ajánlások beavatkozási területek szerint

Észtország az egyetlen közép- és kelet-európai tagállam, amelyik nem kapott ország-specifikus ajánlást, és ezáltal vezeti a KKE országok mezőnyét a lisszaboni program vonatkozásában. Kizárólag a legutóbb csatlakozott Románia és Bulgária kapott ajánlást az adminisztrációs képességek terén. A fiskális politika már rövid távon is szükséges restriktív jellegét hangsúlyozta a Bizottság Lengyelország, Magyarország, Lettország, Románia és Bulgária esetében. A közpénzügyek fenntarthatósága kritikus Magyarország, Csehország és Szlovénia számára: a nyugdíjrendszer mindhárom ország esetében, az egészségügy Magyarország és Csehország számára kiemelt; az államigazgatás és az oktatás fenntarthatóságának biztosítása további lépéseket igényel Magyarország esetében. Szlovákia, Észtország és Litvánia nem kapott makroökonómiai ajánlást.

A közép- és kelet-európai tagállamok esetében három fő mikrogazdasági ajánlást alkalmazott a Bizottság: K+F területén, jobb szabályozás területén és a hálózatos iparágak vonatkozásában. Az értékelés szerint K+F területen sürgős akciók szükségesek Lengyelország, a Cseh Köztársaság, Szlovákia, Lettország és Litvánia esetében. Érdemes összehasonlítani ezeket az ajánlásokat az érintett országok K+F-re vonatkozó strukturális indikátorával.

ÁBRA 3. K+F kiadások (a GDP %-ában)

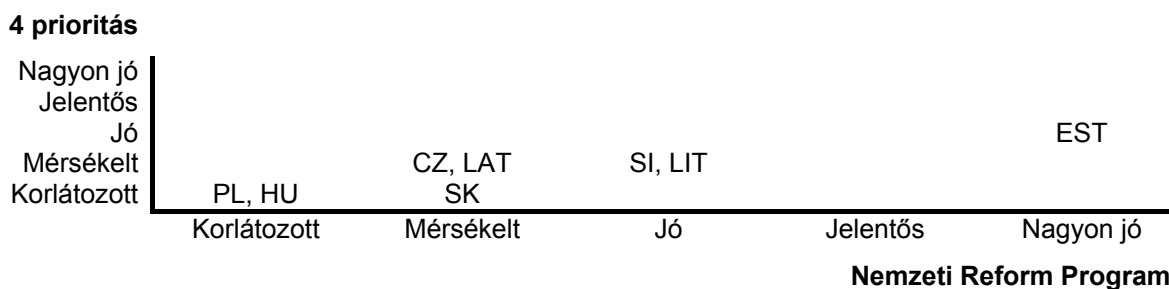
Forrás: Európai Bizottság.

A jobb szabályozás szükségessége kiemelésre került Szlovákia, Románia és Bulgária esetében. A két legújabb tagállamon kívül Szlovákia az egyetlen ország, amelyik erre vonatkozó ajánlást kapott. A Bizottság javaslata értelmében Szlovákiának átfogó stratégiát kell alkotnia a szabályozási környezet javítása végett, és egyszerűsíteni kell a jelenlegi jogalkotást. A hálózatos iparágak vonatkozásában egyedül Lengyelország kapott ország-specifikus ajánlást, amely tartalmazza a versenyfeltételek javítását, a szabályozók szerepének felülvizsgálatát és az energiapiacok liberalizálásának szigorú folytatását. Foglalkoztatás terén Észtország kivételével minden közép- és kelet-európai tagállam kapott ország-specifikus ajánlást, ösztönzőként a rugalmasság és biztonság (flexicurity) programjának további fejlesztéséhez.

Az ajánlások nem sorolnak fel minden szükséges lépést, hanem a legsürgősebb feladatokra koncentrálnak. A vizsgált országok különböző fejlődési fázisai is nyomon követhetők az ajánlások áttekintése révén. A két új tagország eltérő kihívásokkal szembesül mint a többiek, de várhatóan fejlődésük következő fázisában ők is azokkal a problémákkal fogják szembesülni magukat, mint amelyekkel a korábban csatlakozott gazdaságok ma küzdenek. Makro területen Magyarország küzd a legkomolyabb problémákkal, túl a restriktív fiskális politika folytatásán, a közpénzügyek fenntarthatóságát is javítani kell számos szektorban.

II.2. Ajánlások beavatkozási területek szerint

A következő pontban részletesen elemezzük a közép- és kelet-európai tagállamok teljesítményét.

ÁBRA 3. KKE tagállamok előrehaladása a lisszaboni stratégia terén

Megjegyzés: a minősítések magyar fordítása időről időre változik. Az eredeti angol szóhasználat: very good / significant / good / some / limited progress. Forrás: saját ábra az Európai Bizottság országértékelései alapján.

Ország-specifikus ajánlások (Country Specific Recommendations (CSRs)) Lengyelországnak:
1. Restriktív fiskális politika. 2. K+F. 3. Flexicurity. 4. Hálózatos iparágak.

A Bizottság értékelése szerint Lengyelország korlátozott (limited) előrehaladást tett Nemzeti Reform Programja terén és a négy prioritás esetében is. A lengyelek szinte minden olyan területen kaptak ország-specifikus ajánlásokat, amely területek problémásak lehetnek az országuk fejlettségi szintjén. A lengyel előrehaladás erősségei leginkább a munkaerőpiacon, a vállalkozói képességek fejlődése terén voltak megfigyelhetőek; emellett pozitív példaként kiemelte a Bizottság a reform program és az EU támogatások közötti összhangot. Az ország-specifikus ajánlásoknál összegyűjtött főbb területek mellett, további reformok szükségesek a közlekedési infrastruktúra fejlesztésénél, a vállalatok bejegyzésének felgyorsításánál, az e-kormányzat programok végrehajtása terén, a belső piaci szabályozások átvételének fejlesztése vonatkozásában és a gyermekmegőrzési szolgáltatások bővítésében.

CSRs Magyarországnak:

1. Restriktív fiskális politika. 2. Közpénzügyek fenntarthatósága (Nyugdíjak, Egészségügy, Államigazgatás, Oktatás). 3. Flexicurity.

Magyarország minősítése is –Lengyelországhoz hasonlóan- korlátozott (limited) volt mindkét esetben (Nemzeti Reform Program, négy prioritási terület). Magyarország gyakorlatilag minden makrogazdasági vonatkozásban kapott ajánlásokat: úgy a restriktív fiskális politika, mint a közpénzügyek fenntarthatósága terén számos sürgős tennivalót emel ki az értékelés. A hálózatos iparágak nem kerülnek említésre a problémás területek között. K+F terén a jelentés elismeri az előrehaladást, bár számos további lépést lát még szükségesnek. Az erősségek között említésre kerül a fiskális konszolidáció terén tett jelentős előrelépés, különböző strukturális reform lépések elfogadása (makrogazdaság), az üzleti környezetben bekövetkezett pozitív fejlemények és a munkaerőpiacon tett előremutató lépések (munkavállalásra ösztönző intézkedések, be nem jelentett munka átalakítása hivatalos munkaviszonyá).

CSRs a Cseh Köztársaságnak:

1. Közpénzügyek fenntarthatósága (Nyugdíjak, Egészségügy). 2. K+F. 3. Flexicurity.

Csehország mérsékelt előrehaladást (some progress) tett Nemzeti Reform Programja terén és a négy prioritás vonatkozásában is. A fiskális politikák és a hálózatos iparágak nem tartoznak a problémás területek közé. Lényeges erősségei a cseh előrehaladásnak az üzleti környezet javítása, az oktatási reformban mutatott lépések, továbbá kiemeli a jelentés, hogy a reformoknak köszönhetően kifizetődő a munkavállalás. Szükség van az üzleti környezet további fejlesztésére (pl. szellemi tulajdonjogok) és újabb munkaerőpiaci reformokra (pl. hátrányos helyzetű csoportok, regionális egyenlőtlenségek).

CSRs Szlovákiának:

1. K+F. 2. Flexicurity. 3. Jobb szabályozás.

Szlovákia mérsékelt (some) előrehaladást mutatott Nemzeti Reform Programja terén, azonban az előrehaladás csak korlátozott (limited) volt a négy prioritási területen. Ez jól tükrözi a szlovák gazdaság folyamatban lévő átlépését egy következő fejlődési fázisba: a legfontosabb keretfeltételek kialakítását követően az ország most már koncentrálhat a legfontosabb európai prioritásokra. Az erősségek között kiemelésre kerül a restriktív fiskális politika, fontos kezdeti lépéseket tett Szlovákia a strukturális politika és a foglalkoztatási politika esetében is (pl. a foglalkoztatáshoz kapcsolódó jogalkotás felülvizsgálata). A mikrogazdasági és a munkaügyi reformokon kívül, az energiakínálat terén működő verseny erősítése is a további reform lépések javasolt irányai között szerepel.

CSRs Szlovéniának:

1. Közpénzügyek fenntarthatósága (Nyugdíjak). 2. Flexicurity.

Szlovénia jó (good) minősítést kapott Nemzeti Reform Programjára, és mérsékelt (some) minősítést a négy prioritási területen. Az ország fejlődését jónak értékelte a Bizottság, de számos további lépés szükséges ahhoz, hogy Szlovénia választ adjon azokra a kihívásokra, amelyekkel a legtöbb fejlett európai gazdaság küzd. A „szokásos” flexicurity ajánlás mellett csak a nyugdíjak fenntarthatósága került kiemelésre. Erősségek között első helyen szerepel az euró bevezetése, de a jelentős reformokat a mikrogazdasági és a munkaerőpiaci területen is elismeri a Bizottság, hangsúlyozva a társadalmi partnerek példaértékű bevonását minden fontosabb munkaerőpiaci reform esetében. További reformokat lát szükségesnek a jelentés az energiahatékonyság és a környezeti fenntarthatóság esetében, rámutatva hogy Szlovénia új fejlődési fázisba lépett és a következő időszakban már koncentrálhat a legfejlettebb gazdaságok tipikusnak mondható problémáinak kezelésére.

CSRs Észtországnak: -

Észtország a vizsgált országcsoport legjobb teljesítményét mutatta: nagyon jó (very good) értékelést kapott Nemzeti Reform Programjára, jó értékelést (good progress) a négy prioritási területen mutatott teljesítményére. A Bizottság dicséri Észtország K+F politikáját, és kiemeli a foglalkoztatottsági ráta erős növekedését. A legfontosabb kihívás az egy ország-specifikus ajánlással sem rendelkező Észtország számára munkatörvényének modernizálása.

CSRs Lettországnak:

1. Restriktív fiskális politika. 2. K+F. 3. Flexicurity.

Lettország mérsékelt (some) értékelést kapott mind Nemzeti Reform Programjára, mind pedig a négy prioritási területen mutatott előrehaladására. A makroökonomiai ajánlások elsősorban a restriktív fiskális politikára vonatkoznak, a közpénzügyek fenntarthatóságával kapcsolatos probléma nem merült fel. További előrelépések szükségesek K+F és flexicurity terén, miközben a hálózatos iparágakat nem említi a kritikus területek között a jelentés. Az erősségek között szerepel a versenyt felügyelő hatóság megnövekedett piacfelügyeleti szerepe.

CSRs Litvániának:

1. K+F. 2. Flexicurity.

Makrogazdasági ajánlást Litvánia nem kapott. A Szakképzési Törvény, mint kiemelten fontos eredmény kerül megemlíítésre. A mikrogazdasági és foglalkoztatási politikák esetében az általános értékelés számos hasonlóságot mutat a lett értékeléssel.

CSRs Romániának:

1. Restriktív fiskális politika. 2. Flexicurity. 3. Adminisztratív képességek. 4. Jobb szabályozás.

CSRs Bulgáriának:

1. Restriktív fiskális politika. 2. Flexicurity. 3. Adminisztratív képességek. 4. Jobb szabályozás.

A legújabb tagállamok esetében az értékelések a programra vonatkoznak, mivel ezek az országok ebben az évben vettek részt először a lisszaboni stratégiában. Az ajánlások az adminisztratív kapacitások javítását csak a két új tagállam esetében említik, rámutatva néhány olyan jellemzőre, amelyek megkülönböztetik a két országot a többi vizsgált esettől. A többi ország-specifikus ajánlás is megegyezik Románia és Bulgária esetében. Elismerően szól a román programról a Bizottság, kiemelve hogy az a megfelelő kihívásokra összpontosít. Bulgária esetében a koordinációs és monitoring mechanizmusokról szól elismerően a Bizottság.

Az értékelések gyakorlatilag felrajzolják Közép- és Kelet-Európa versenyképességi térképét. Észtország mutatja a legjobb teljesítményt, de a többi balti állam is jól teljesít. Lettország és Litvánia vonatkozásában a K+F és flexicurity reformok felgyorsítását emeli ki a Bizottság, miközben Lettország esetében egy restriktivebb fiskális politika alkalmazása is szükségesnek látszik. Rajtuk kívül Szlovénia sorolható még az élen járók közé. A szlovén esetben a nyugdíjrendszer fenntarthatóságát azonosította be fő kihívásként az értékelő. A vezető országok csoportját kis méretű gazdaságok alkotják, a nagyobb gazdaságoknak további reformokat kell végrehajtaniuk, annak érdekében hogy hasonló szintre fejlesszék versenyképességüket. E nagyobb gazdaságok két alcsoportba oszthatók: a visegrádi országok és a legújabb tagországok. A visegrádi országok közül Lengyelország esetében a hálózatos iparágak kerülnek kiemelésre, miközben a makrogazdasági feltételek fejlesztése szükséges Lengyelország, a Cseh Köztársaság és Magyarország esetében: ez utóbbi probléma Magyarországon a legsúlyosabb. Szlovákia néhány olyan kihívással küzd, amelyek a legújabb tagok esetében tipikusak (jobb szabályozás); egy feszített tempójú fejlődési fázis után a reformokat ki kell terjesztenie gazdasága minden területére. A Cseh Köztársaság nyújtja a legjobb teljesítményt ebből a csoportból. Románia és Bulgária a fejlődés egy korábbi fázisának tipikus kihívásaival küzd, melynek során kiemelt figyelmet kell fordítaniuk adminisztratív képességeik megerősítésére és a szabályozási háttér fejlesztésére.

II.3. Legutóbbi fejlemények, trendek

Az értékelések azt mutatják, hogy szinte mindegyik ország törekedett beépíteni gazdaságpolitikájában a Bizottság által megfogalmazott ajánlásokat (természetesen sok esetben ajánlások nélkül is hasonló gazdaságpolitikát alakítottak volna ki). Egyedül Litvánia esetében jellemzi az értékelő korlátozottként az ajánlásokra adott választ. A részletes indoklásból kiderül, hogy Litvánia elsősorban a képzett munkaerő kínálatának növelése terén adós a szükséges intézkedésekkel.

ÁBRA 3. K+F kiadások (a GDP %-ában)

Tagállam	Országspecifikus ajánlásokra adott válasz	„Reformlendület” az elmúlt egy évben
Lengyelország	Mixed	Accelerated slightly
Magyarország	Mixed	Accelerated
Cseh Köztársaság	Some	Accelerated slightly
Szlovákia	Mixed	Constant
Szlovénia	Some	No evaluation
Észtország	No recommendations	Slightly decelerated
Lettország	Some	Pace could be stepped up
Litvánia	Limited	Slowdown

Forrás: Európai Bizottság.

Hasznos következtetések levonását teszi lehetővé a reformlendület értékelése is. Ebben a vonatkozásban egyértelműen Magyarország kapta a legjobb minősítést, 2007-ben jelentősen sikerült felgyorsítani a reformokat 2006-hoz képest. Némi gyorsulásról lehet beszélni Lengyelország és Csehország esetében is, miközben Szlovákia tartja korábbi reformtempóját. A balti államok esetében enyhe visszaesés tapasztalható, a legrosszabb minősítést e tekintetben Litvánia kapta. Az uniós elnökséget betöltő Szlovénia esetében ez a paraméter nem került értékelésre, azonban a Bizottság –amellet hogy elismerően szól az

euró bevezetéséről- számos olyan addicionális teendőt említ, amelyekre az euró zóna tagjaként Szlovéniának most már kiemelt figyelmet kell fordítania.

III. Magyarország teljesítménye

Kiindulva az első részben felrajzolt versenyképességi térképből, a második fejezetben részletesen áttekintjük a Magyarország versenyképességét meghatározó főbb tényezőket és legfontosabb kihívásokat.

A 2007 végi gazdasági helyzetkép lassuló növekedést mutat. A folyamat 2006-ban vette kezdetét, a Bizottság 2007. december elején a teljes évre vonatkozóan 2% körüli növekedéssel kalkulált. A lassulást a jelentés elsősorban a fiskális korrekciónak tulajdonítja. Mind a részvételi arány, mind a foglalkoztatottság mutat némi javulást, de továbbra is messze az EU szint alatt van (62% illetve 57,3%). A költségvetési hiány a 9,2%-os csúcs után 2007-ben várhatóan 6,5% alá szorul vissza, és az államadósság növekedési rátájának lassulása is prognosztizálható. A legjelentősebb kihívást a fiskális konszolidáció programjának folytatása jelenti, amelyet strukturális reformokkal és a fiskális kormányzás átfogó átalakításával kell alátámasztani. A mikrogazdasági és foglalkoztatási reformok is lényegesek, de nem szabad hogy veszélyeztessék a fiskális konszolidációt.

III.1. Strukturális indikátorok

	Magyarország	EU27
GDP/fő (PPS)	65,3	100
Munkatermelékenység (foglalkoztatottként)	74,8	100
Foglalkoztatottsági ráta	57,3	64,4
Foglalkoztatottsági ráta (idősebb munkavállalók)	33,6	43,5
K+F kiadások (GDP %-a)	1	1,84
Fiatalok képzettségi szintje* (%)	82,9	77,8
Összehasonlító árszínvonal	60	100
Üzleti beruházások (GDP %-a)	17,4	18,2
Szegények aránya (%) [2005]	13	16
Regionális foglalkoztatottsági ráták szórása	9,1	11,4
Munkanélküliségi ráta	3,4	3,7
Üvegházhatású gázok kibocsátása (bázis = 100) [2005]	65,5	92,1
Energia intenzitás [2005]	543,6	208,1
Áruszállítás (tkm) / GDP	115,1	106,7

* Legalább középfokú (upper secondary) végzettségű. ** Az Eurostat üzleti beruházások címszó alatt a privát beruházásokat érti.

A privát szektorba tartoznak a nem-pénzügyi vállalatok, a pénzügyi vállalatok, a háztartások és a háztartásokat szolgáló non-profit szervezetek. Forrás: Európai Bizottság.

Áttekintve a tizennégy strukturális indikátort megállapítható, hogy mind termelékenység, mind pedig foglalkoztatás terén jelentős elmaradást kell behoznunk. A K+F kiadások szintje ugyancsak lényegesen elmarad az EU27 átlagától. A képzettségi szint kapcsán az egyetlen kiemelt strukturális indikátor nem jelez problémát, de természetesen számos egyéb indikátort figyelembe kell vennünk az oktatás versenyképességre gyakorolt hatásának megítélése során. Az aktuális árfolyamok mellett a hazai árszínvonal jelentősen alacsonyabb az EU 27 átlagánál, ami megfelel a felzárkózási folyamat igényeinek. Az üzleti beruházások szintje 2006-ban esett vissza, e legutóbbi adat már alacsonynak tekinthető. A szegények arányát leíró mutató nem jelzi versenyképességi problémánkat az EU átlaghoz viszonyítva, hasonlóan a regionális foglalkoztatottsági ráták szórása mutatóhoz. A munkanélküliségi ráta ugyancsak az EU átlag körül alakul, ugyanakkor fel kell hívni a figyelmet, hogy ezzel egyidőben a magyar foglalkoztatottság jóval kedvezőtlenebb képet mutat. Az üvegházhatású gázok kibocsátása jelenlegi fejlődési fázisunkban még nem tartozik a vezető problémák közé, de ennek monitorozása és kontrolálása természetesen nem megkerülhető feladat. Az energiaszint és az áruszállítás szintje viszonylag magas, ami magyarázható a termelékenység alacsonyabb szintjével.

III.2. Általános értékelés

A Nemzeti Reform Program terén tett előrehaladás a Bizottság értékelése szerint korlátozott (limited) volt, a jelentés ugyanakkor elismeri a jelentős erőfeszítéseket és megállapítja, hogy az előrehaladás felgyorsult az elmúlt évben. Vegyesnek értékeli a Bizottság a Tanács által elfogadott országspecifikus ajánlásokra adott választ, a további kiemelt beavatkozási területek közül néhány (some) esetben történt érdemi előrelépés. A négy prioritási területen tett előrehaladás kapcsán a Bizottság megerősíti a 2006-os értékelés során adott korlátozott (limited) minősítést.

A stratégia magyarországi irányítása kapcsán az értékelés előrehaladásáról számol be. A legutóbbi jelentést benyújtás előtt megvitatta a Parlament és a legtöbb érdekelt szereplő is. A reformlépések menetrendjét illetően egyértelműen fogalmaz a jelentés, a költségvetési hatásokról szóló átfogó bemutatás azonban hiányzik. Lényeges az EU támogatások szerepe a program megvalósításában, az összehangolt irányítás láthatóan biztosított. A kohéziós pénzek lisszaboni címkézése (earmarking) terén azonban lát még előrelépési lehetőséget a Bizottság.

A négy országspecifikus ajánlás mellett néhány további területet is kiemel a jelentés, ahol a Bizottság beavatkozást lát szükségesnek. Ezek a következők:

- az állami kutatási rendszer további reformja,
- az állami K+F kiadások hatékonyságának növelése, valamint az állami és magán K+F közötti kapcsolat erősítése,
- az állami támogatások csökkentése és átirányítása,
- az adminisztratív terhek további csökkentése és törvényhozási egyszerűsítések révén a szabályozási környezet fejlesztése,
- a munkavállalást és a munkapiacon maradáshoz szolgáló további ösztönzők bevezetése,
- a munkahelyi és a magánélet jobb összehangolásának elősegítése,
- az integrált foglalkoztatási és szociális szolgáltatások rendszerének teljes kiépítése,
- a fekete munka átalakítása formális foglalkoztatottsággá,
- az élethosszig tartó tanulás stratégiájának végrehajtása.

III.3. Makrogazdaság

Magyarország esetében kiemelten fontos terület a makrogazdaság. A teljesítmény e vonatkozásban vegyes. A 2006 első feléig tartó kedvezőtlen folyamatokat ugyan az új kormány sikeresen fékezte a reformok elindításával, azonban további erőfeszítések szükségesek. Ki kell emelni a bérváltozások és a nem bér jellegű munkaerőköltségek folyamatos monitorozásának szükségességét. Ezek összhangja a gazdasági változásokkal alapvető fontossággal bír.

Elismeri a jelentés a Tanács korábbi ajánlásaiban is központi helyen szereplő költségvetési és államadóssági beavatkozások első eredményeit. Kiemeli ugyanakkor a közpénzügyek átfogó reformjának szükségességét. Felhívja a figyelmet az értékelés a 2007-ben a fiskális szabályozás terén elfogadott reformok és a kapcsolódó intézményi változások megfelelő végrehajtására. Az eddigi reformok ellenére a költségvetési deficit –bár csökken- továbbra is a legmagasabb az EU-ban.

Az államigazgatás, az egészségügy, a nyugdíjrendszer és az oktatás terén 2006-ban került sor a reformok elfogadására, 2007-ben már több intézkedést is végrehajtott a Kormány. Jelentős kiadáscsökkentő intézkedésekre került sor az ártámogatások esetében, elsősorban a gyógyszerek és a gáz vonatkozásában. Az államigazgatást és kórházi rendszert tovább áramvonalasították, ugyanakkor például az ezt kiegészítő fejlesztések a járóbeteg-ellátás terén nem történtek meg. Köszönhetően a pénzügyi ösztönzők alkalmazásának nőtt a több önkormányzat által közösen nyújtott szolgáltatások súlya. A nyugdíjrendszerben a rokkantsági nyugdíj 2007-es felülvizsgálata mellett számos további lépést fogadtak el, amelyek hatással lesznek a hosszabb távú nyugdíjköltségekre (új nyugdíjak alacsonyabb induló szintje, aktuáriusan korrekt nyugdíjkalkuláció, stb.). A Bizottság továbbra is veszélyt lát a magyar közpénzügyek fenntarthatóságát illetően, tekintve a hosszú távú korhoz kötődő kiadások várható növekedését.

Mivel jelentős további feladatok vannak még mind a restriktív fiskális politika, mind pedig a közpénzügyek fenntarthatósága terén, a Bizottság - elismerve az előrehaladást - továbbra is fenntartja ajánlásait.

III.4. Mikrogazdasági politikák

A mikrogazdasági terület főbb témái közül az állami támogatások (horizontálissá) átalakítása esetében hiányolja a Bizottság a konkrét intézkedések elmaradását. K+F terén számos lényeges hazai intézkedést (stratégia, akcióterv) üdvözöl az értékelés, kockázatokat lát még azonban a megvalósítás terén. Az információs és kommunikációs technológiák elterjesztése esetében támogatja az anyag a kitűzött célokat: infrastruktúrafejlesztés, a használat ösztönzése. Ugyanakkor itt is számos kockázat áll továbbra is fenn a megvalósítást illetően. Az EU strukturális alapjainak növekvő felhasználásától jelentős előrelépést vár e területen a Bizottság. A Tanács 2006-os márciusi ülésén kitűzött célokat a vállalkozások előtt álló akadályok felszámolása vonatkozásában csak részben sikerült elérni.

A szabályozás-javító politikák az egyszerűsítésre és az adminisztratív terhek csökkentésére fókuszálnak. Negatívumként emeli ki a Bizottság, hogy nem került konkrét célkitűzés megfogalmazásra. Hangsúlyozza az értékelés, hogy több fontos lépés történt (pl. cégalapításhoz szükséges idő jelentős rövidülése), ugyanakkor olyan területeket is említ ahol jelentős további előrelépés szükséges (pl. vállalkozói ismeretek oktatása, az első munkavállaló felvételét elősegítő intézményi háttér fejlesztése).

A vasúti teherszállítás piacának megnyitását elhalasztotta Magyarország. Az Átfogó Közlekedésfejlesztési Stratégia elkészítését fel kell gyorsítani. Magyarországnak továbbra is mindent meg kell tennie, hogy megfelelő időben és mélységben végrehajtsa a szolgáltatási irányelvet.

Környezet- és energiagazdálkodás vonatkozásában a zöld energia használatát előmozdító jogalkotást üdvözli az értékelés, hasonlóan a Nemzeti Klímaváltozási Stratégia bejelentéséhez, ugyanakkor az eredményességet e területeken is a végrehajtás fogja meghatározni. A hálózatos iparágak liberalizációja folyamatban van, ezzel kapcsolatban aggályos lehet, hogy a villamosenergia-hálózat tulajdonjoga 2006-ban visszakerült a korábbi tulajdonoshoz, ami veszélyt jelenthet az infrastruktúra és a működtetés hatékony szétválasztása szempontjából.

III.5. Foglalkoztatási politikák

Az aktív munkaerőpiaci politikák kapcsán megállapítja az értékelés, hogy számos olyan intézkedés került bevezetésre melynek célja a munkavállalás ösztönzése. Kiemeli a Bizottság a korai nyugdíjazás visszaszorulását és a rokkantsági nyugdíjak rendszerének felülvizsgálatát. Problémaként kerül említésre a nők esetében a szülés után a munkába való visszatérés alacsony szintje. Ennek kezelésére javaslatot tesz az anyag a családi és a munkahelyi élet jobb összeegyeztetésére (pl. gyermekmegőrző szolgáltatások bővítése, a hosszú szülési szabadság megreformálása).

Az oktatás terén bár vannak üdvözlendő lépések, egy átfogó stratégiai keret hiánya komoly problémát jelent. Pozitívként emeli ki az értékelés a diákok szegregációjának csökkentését célul kitűző intézkedéseket, a felsőoktatási kvóták reformját (magasabb kvóta a természettudományi, IT végzettségűeknek).

A hátrányos helyzetű csoportok foglalkoztatása kapcsán is történtek pozitív fejlemények elsősorban a pályakezdők, idősebb munkavállalók, női munkavállalók esetében, de további intézkedések szükségesek mindenek előtt az alacsony képzettségű, a korlátozott munkaképességű és a roma munkavállalók vonatkozásában. A fekete munka visszaszorítása terén is láthatók eredmények, de a probléma rendkívüli súlya még további intézkedéseket fog igényelni. Nem látható jelentős eredmény ugyanakkor a regionális foglalkoztatási egyenlőtlenségek terén. Tovább kell fokozni az erőfeszítéseket az élethosszig tartó tanulás stratégiájának megvalósítása érdekében. Elismerő szavakkal szól az értékelés a flexicurity magyar megközelítéséről. Az aktív munkaerőpiaci politikák erősítése, a szociális védelmi rendszerek modernizálása, a be nem jelentett munka visszaszorítása jelentős szinergikus hatásokat szabadíthat fel.

A Bizottság a Tanács által beazonosított kihívásokra adott válaszokat részlegesnek értékeli és további lépéseket tart szükségesnek, különösen az oktatás és képzés esetében. E területen - amellett, hogy a Bizottság által is üdvözölt lépések történtek- a stratégiai szemlélet az értékelés szerint továbbra is hiányzik.

IV. Összegzés

Magyarország a szerkezetváltó országok többségéhez hasonlóan egyszerre küzd a foglalkoztatottság és a termelékenység relatíve alacsony szintjével. Specifikusabb probléma viszont a makrogazdasági keretfeltételek rendkívül gyenge szintje, amelynek javítását a lisszaboni értékelés is első számú prioritásként kezeli. A fenntarthatóság a jelenlegi fejlődési fázisban nem az első számú prioritás Magyarország számára, de a hazai stratégiának természetesen ezt a szempontot is figyelnie kell, annak érdekében hogy olyan pályán fejlődjön a magyar gazdaság, amelynek során nem fog jelentős törést okozni a fenntarthatóság kritériumainak egyre hangsúlyosabb érvényesítése. A vonatkozó strukturális mutatók egy része várhatóan javulni fog a termelékenység javulásával párhuzamosan (pl. energia intenzitás), más részük –a kibocsátás alacsonyabb szintje miatt- ma még messze jobb az uniós átlagtól (pl. üvegházhatású gázok kibocsátása). A makrogazdasági keretfeltételek javítása ma az elsődleges cél, majd ezt követően a

hangsúlyt egyre inkább a mikrogazdasági és a foglalkoztatási reformokra kell helyezni. A hazai stratégia célkeresztjébe a stabil makrogazdasági feltételek melletti, mikrogazdasági és foglalkoztatási reformokkal támogatott felzárkózást kell helyezni, melynek során szem előtt kell tartani a fenntarthatósági kritériumokat is.

A lisszaboni stratégia az Európai Unió versenyképességének javítását, a Közösségnek a globális versenyben való jobb helytállását tűzte ki célul. Ennek keretében Magyarország kiemelt feladata az uniós átlaghoz való felzárkózás, az EU kohéziójának erősítése. A kohézió céljából rendelkezésre álló uniós források jelentős mértékben járulhatnak hozzá ehhez a felzárkózáshoz. Az Európai Unió törekvése és a kohéziós politika keretében kedvezményezett országok érdeke is, hogy a források felhasználása a nemzeti reform programokban megfogalmazott stratégiát szolgálják, mivel csak ez biztosíthatja a szabályozási és a költségvetési beavatkozások szükséges összhangját. Magyarország fejlődésének az adhat vonzó perspektívát, ha az európai gazdasági unió szerves és hatékony részévé tud válni, ki tudja használni a hatalmas méretű gazdasági térség által nyújtott addicionális előnyöket, ezért alapvető érdekünk a lisszaboni stratégia terén nyújtott teljesítményünk folyamatos erősítése.

A lisszaboni stratégia olyan fókuszpontokat (restriktív fiskális politika, közpénzügyek fenntarthatósága, flexicurity) jelöl ki a hazai fejlesztéspolitika számára, amely célkitűzések követése esetén biztosítva lesz az európai fejlesztéspolitikával való összhang. A Magyarország vonatkozásában megfogalmazott javaslatok rámutatnak, hogy a fiskális fegyelem fellazulása áttételesen a fejlesztéspolitikát is negatívan érinti, mivel a sürgető és összetett fiskális feladatok kiemelkedő súlya csökkenti a más területekre jutó figyelmet. Az országspecifikus ajánlások is megerősítik, hogy a makrogazdasági fenntartható egyensúly érdekében tett lépések a probléma súlya miatt továbbra is prioritást élveznek, de alapvető fontossággal bírnak a munkaerőpiaci reformok is (Isd. kiemelkedően alacsony foglalkoztatás). Magyarország dilemmája, hogy az említett területeken egyszerre kell látványos eredményeket felmutatni, annak elkerülése érdekében, hogy az egymással komplex módon összefüggő tényezők spirálszerű változása az eddigi kedvezőtlen folyamatok helyett kedvező irányba forduljon.